

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία εξέτασης: Παρασκευή, 26 Ιουνίου 2020

Ωρα εξέτασης: 08:00-11:00

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 30)

(α)

εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροίτο, «Ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστίν;»	1
τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης;	1
Τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, ὧς Σώκρατες, ἢ ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν;	2
Ἴσως ἂν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν, οὐ μέντοι ἰκανῶς γε·	1
ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἡ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται, περὶ οὗτου ὁ σοφιστὴς δεινὸν ποιεῖ λέγειν·	2
ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς δεινὸν δήπου ποιεῖ λέγειν περὶ οὗπερ καὶ ἐπιστήμονα, περὶ κιθαρίσεως·	3
ἦ γάρ; Ναί. Εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν;	1
ἢ δῆλον ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίσταται; Εἰκός γε.	1
Τί δὴ ἐστίν τοῦτο περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστίν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ;	2
Μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν.	1
Πλάτωνος Πρωταγόρας Δ'	ΣΥΝΟΛΟ
	15

(β)

τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν	3
καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην.	2
ὣν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκλήθη,	1
ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἠμυνάμεθα,	2
μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω·	1
ἀπὸ δὲ οἷας τε ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ καὶ μεθ' οἷας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλα ἐγένετο,	3
ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον,	1
νομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ	1
καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ζύμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν.	1
Θουκυδίδου Ἱστορίαι Β' 36	ΣΥΝΟΛΟ
	15

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(Μονάδες 25)

Ἦν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις	1
καὶ πρὸς τούτοις ὑμᾶς αὐτοὺς παράσχητε πολεμικοὺς μὲν ὄντας ταῖς μελέταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικοὺς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πράττειν,	6
οὐ μόνον εὐδαίμονα ποιήσετε ταύτην τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας.	2
Οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία τολμήσει περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτάνειν,	2
ἀλλ' ὀκνήσουσι καὶ πολλὴν ἡσυχίαν ἄξουσιν,	2
ὅταν εἰδῶσιν ἐφεδρεύουσιν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν καὶ παρεσκευασμένην τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν.	4
Οὐ μὴν ἀλλ' ὁπότερον ἂν ποιήσωσι, τό γ' ἡμέτερον καλῶς ἔξει καὶ συμφερόντως.	3
Ἦν τε γὰρ δόξη τῶν πόλεων ταῖς προεχούσαις ἀπέχεσθαι τῶν ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων τῶν ἀγαθῶν τὴν αἰτίαν ἔχομεν.	5
Ἰσοκράτους Περὶ Εἰρήνης 136-138	ΣΥΝΟΛΟ
	25

Ενδεικτική μετάφραση:

Αν λοιπόν μέινετε πιστοί / σταθεροί στα λόγια (μου) / σε αυτά που έχουν λεχθεί / στα λεγόμενα (μου) και επιπλέον / επιπρόσθετα / και ακόμη δείξετε / προβάλετε / φανερώσετε τους εαυτούς σας από τη μια ως ικανούς πολεμιστές / με πολεμικές ικανότητες / με πολεμική διάθεση / ή παρουσιαστείτε από τη μια ως ικανοί πολεμιστές / με πολεμικές ικανότητες / με πολεμική διάθεση μέσα από / με (τις) ασκήσεις / εκπαιδεύσεις / (την) άσκηση / εκπαίδευση και (τις) προετοιμασίες / (την) προετοιμασία / (την) προπαρασκευή, και από την άλλη / αλλά και με ειρηνική διάθεση με το να μην παραβαίνετε το δίκαιο / να πράττετε δίκαια, θα κάνετε ευτυχισμένη όχι μόνο αυτήν την πόλη, αλλά και όλους τους Έλληνες. Γιατί καμιά άλλη πόλη δεν θα τολμήσει να τους βλάπτει / να κάνει κακό σε βάρος τους / να τους κάνει κακό / να δρα σε βάρος τους, αλλά όλες θα διστάζουν / θα φοβούνται και θα (παρα)μένουν ήσυχες / σε ησυχία / σε αδράνεια / αδρανείς, όταν γνωρίζουν ότι η δική μας δύναμη είναι έτοιμη / σε ετοιμότητα / σε επιφυλακή / περιμένει την κατάλληλη στιγμή και προετοιμασμένη να βοηθά όσους αδικούνται / αυτούς που αδικούνται / τους αδικημένους. Οπωσδήποτε / Βέβαια / Σε κάθε περίπτωση, όμως, ό,τι / οτιδήποτε κι αν κάνουν, εμείς τουλάχιστον θα είμαστε σε καλή και πλεονεκτική θέση / σε ευνοϊκή και συμφέρουσα κατάσταση / θέση. Αν λοιπόν φανεί καλό στις / αν αποφασίσουν οι ισχυρές / μεγάλες πόλεις / πόλεις που έχουν υπεροχή να απέχουν από αδικίες (που διαπράττουν) / άδικες ενέργειες, θα είμαστε εμείς η αιτία / θα θεωρηθούμε εμείς η αιτία γι' αυτές τις θετικές εξελίξεις / σε εμάς θα οφείλεται αυτή η θετική εξέλιξη / αυτό το καλό.

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷός καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὅμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν.

Ἴσοκράτους Πρὸς Δημόνικον 24

Αφαιρείται:

(α) 0,25 μονάδα για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης

(β) εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος αφαιρείται 0,25 μονάδα.

(γ) 0,5 μονάδα για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος

(δ) εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(ε) σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ) αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(στ) το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο **μία** φορά.

Δ. Παρατηρήσεις

(Μονάδες 20)

1. α) πράττειν

Να γράψετε τον ίδιο τύπο του ρήματος στον Μέλλοντα και στον Αόριστο στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Μέλλοντας: πράξειν

Αόριστος: πράξει

(2Χ0,5=1)

β) ἄξουσιν

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική του Αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

Οριστική Αορίστου β': ἤγαγες

Υποτακτική Αορίστου β': ἀγάγης

(2Χ0,5=1)

γ) ποιήσωσι

Να γράψετε τη μετοχή Ενεστώτα στην ονομαστική ενικού του αρσενικού και ουδέτερου γένους στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

αρσενικό: (ὁ) ποιῶν

ουδέτερο: (τὸ) ποιοῦν

(2Χ0,5=1)

δ) εἰδῶσιν

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού στην προστακτική του Ενεστώτα.

(μονάδα 1)

β' πρόσωπο ενικού: ἴσθι

β' πρόσωπο πληθυντικού: ἴστε

(2Χ0,5=1)

2. α) πολλήν, καλῶς

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

πολλήν: Συγκριτικός: πλείονα, πλείω, πλέονα, πλέω
Υπερθετικός: πλείστην
καλῶς: Συγκριτικός: κάλλιον
Υπερθετικός: κάλλιστα

(4X0,5=2)

- β) (i) Ἦν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις**
(ii) οὐ μόνον εὐδαίμονα ποιήσετε ταύτην τὴν πόλιν

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους.

(μονάδες 3)

- (i) Ἦν οὖν ἐμμείνης τῷ εἰρημένῳ**
(ii) οὐ μόνον εὐδαίμονας ποιήσεις ταύτας τὰς πόλεις

(6X0,5=3)

- 3. α) (i) Ἦν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις**
αντικείμενο στο ρήμα «ἐμμείνητε», επιθετική μετοχή
(ii) ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας
κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «Ἑλληνας»
(iii) πολεμικούς μὲν ὄντας ταῖς μελέταις
δοτική μέσου / τρόπου
(iv) οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία τολμήσει
γενική διαιρετική στο «ἄλλη οὐδεμία»
(v) τολμήσει περὶ αὐτοῦς ἐξαμαρτάνειν
τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος «τολμήσει»
(vi) ὅταν εἰδῶσιν ἐφεδρεύουσιν τὴν δύναμιν
κατηγορηματική μετοχή λόγω του ρήματος «εἰδῶσιν»

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 3)

(6X0,5=3)

- β) Ἦν τε γὰρ δόξη τῶν πόλεων ταῖς προεχούσαις ἀπέχεσθαι τῶν**
ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων τῶν ἀγαθῶν τὴν αἰτίαν ἔχομεν

- (i) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία).**
(ii) Να τον μετατρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.
(μονάδες 4)

Υπόθεση: ἦν δόξη

(0,5)

Απόδοση: ἔχομεν

(0,5)

Εκφορά: Υπόθεση: ἦν + υποτακτική

(0,5)

Απόδοση: οριστική Μέλλοντα

(0,5)

Εἶδος: προσδοκώμενο

(1)

Μετατροπή: Αντίθετο του πραγματικού

Υπόθεση: *εί έδοκει/ έδοξε/ έδόκησε/ έδέδοκτο / έδεδοκήκει* (0,5)

Απόδοση: *είχομεν άν / έσχομεν άν / έσχήκεμεν άν* (0,5)

4. α) (i) Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους **αριθμούς** των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα **γράμματα** των συγγενικών νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β' (στη στήλη Β' περισεύει μια λέξη).

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. προεχούσαις	α. απόρρητος
2. άξουσιν	β. έναρξη
3. είρημένοις	γ. αγώνας
	δ. έξοχος

(μονάδες 1,5)

1-δ

2-γ

3-α

(3X0,5=1,5)

(ii) έμμείνητε, συμφερόντως

Να αναλύσετε τις λέξεις του αδιδακτου κειμένου για μετάφραση στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδα 1)

έμμείνητε: έν + μένω

συμφερόντως: σύν + φέρω

(4X0,25=1)

β) ποιεί, πόλιν, πράττειν

Για καθεμιά από τις πιο πάνω λέξεις των κειμένων να σχηματίσετε ό,τι σας ζητείται στα Νέα Ελληνικά:

(i) ποιεί: απλό ουσιαστικό

(ii) πόλιν: σύνθετο ουσιαστικό

(iii) πράττειν: σύνθετο επίθετο

(μονάδες 1,5)

(i) ποιεί: ποιητής, ποίημα, ποίηση, ποιητάρης, ποιητική, ποιητικότητα...

(ii) πόλιν: ακρόπολη, μητρόπολη, διαπολιτισμικότητα, εκπολιτισμός, πολιτικοποίηση, αντιπολίτευση, συμπολίτευση, συμπολίτης, πολιορκία, πολιορκητής, ισοπολιτεία, κοινοπολιτεία, πολιτογράφηση, περιπολία, πολεοδομία, πολιτοφυλακή...

(iii) πράττειν: έμπρακτος, άπρακτος, άπραγος, πραγματοποιήσιμος, απραγματοποίητος, εισπρακτικός, πολυπράγμων, εξωπραγματικός, διαπραγματευτικός, διαπραγματεύσιμος...

(3X0,5=1,5)

E. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Ακούγαμε τους ρήτορες στην εκκλησία (του δήμου) να λένε ότι πρέπει οι άρχοντες να φροντίζουν για τις υποθέσεις της πόλης με σύνεση και αρετή και οι πολίτες να υπακούουν στους νόμους, για να είναι όλοι ευτυχισμένοι.

Ἦκούομεν τῶν ῥητόρων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λεγόντων ὅτι δεῖ / δεῖν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεῖσθαι / φροντίζειν / κηδεσθαι τῶν τῆς πόλεως (πραγμάτων) / συνέσει / φρονήσει / σωφροσύνη (τε) καὶ ἀρετῇ / σωφρόνως / φρονίμως (τε) καὶ ἀγαθῶς καὶ τοὺς πολίτας πείθεσθαι / ὑπακούειν τοῖς νόμοις, ἵνα πάντες εὐδαίμονες / μακάριοι εἶεν / εἶησαν / ὦσιν / (ὡς) εὐδαίμονας πάντας ἔσομένους / (ὡς) πάντας εὐδαιμονήσοντας.

(20X0,25=5)

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. Τι φαίνεται να ομολογεί ο Ιπποκράτης στο τέλος του κεφαλαίου Δ' (πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση I.A.(α)) και γιατί αυτή η ομολογία του είναι σημαντική για την εξέλιξη του διαλόγου με τον Σωκράτη;

(μονάδες 3)

Ο Ιπποκράτης στην προσπάθειά του να δώσει ορισμό στην έννοια του σοφιστή ομολογεί άγνοια, φθάνει σε απορία. Έχει δώσει ελλιπείς ορισμούς, ευρύτερους του δέοντος. Συνειδητοποιεί ότι θέλει και πρέπει να προσεγγίσει την αλήθεια.

...

(1X1,5=1,5)

Στα χέρια του Σωκράτη η απορία είναι μέγα παιδευτικό μέσο, είναι η αφετηρία για ανύψωση σε ανώτερο βαθμό συνείδησης και γνώσης. Με πολλή τέχνη επιδιώκει να φέρει τον Ιπποκράτη στο αφετηριακό σημείο μιας τέτοιας ανάβασης. Ο Σωκράτης πιστεύει ότι αυτή θα είναι η πιο γόνιμη κατάσταση στην οποία μπορεί να φέρει τον φίλο του.

...

(1X1,5=1,5)

2. – Ποιο είναι λοιπόν, είπε, το ζήτημα που σας έφερε; – Ο Ιπποκράτης εδώ είναι ντόπιος, γιος του Απολλόδωρου, από μεγάλο και πλούσιο σπίτι, κι έχει τη γνώμη πως τα φυσικά του προσόντα τον κάνουν ισόπαλο με τους νέους της ηλικίας του. Επιθυμία του είναι, νομίζω, να ακουστεί το όνομά του στην πόλη και πιστεύει ότι αυτό σίγουρα θα το επιτύχει, αν συναναστραφεί εσένα· γι' αυτό λοιπόν κοίταξε εσύ τώρα, αν νομίζεις ότι πρέπει μόνος σου να κουβεντιάσεις με μόνους εμάς γι' αυτά ή μπροστά στους άλλους.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Η'

Κι άμα καθήσαμε όλοι μαζί, τότε ο Πρωταγόρας είπε: Μπορείς, Σωκράτη, τώρα που είναι όλοι κοντά μας, να πεις αυτά που μου έλεγες πριν λίγο για το νεανίσκο. – Και εγώ είπα: Αρχίζω, Πρωταγόρα, όπως και πριν γι' αυτά που μας έφεραν. Ο

Ιπποκράτης εδώ κατέχεται από την επιθυμία να μαθητεύσει κοντά σου· τι είναι εκείνο που θα αποκομίσει από τη συναναστροφή του μαζί σου, αυτό θα ήθελε, λέγει, με πολλή ευχαρίστηση να ακούσει από σένα.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Θ´

α) Να αναφέρετε **τρία** (3) χαρακτηριστικά της σοφιστικής παιδείας που συνδέονται με την επιλογή του Πρωταγόρα για δημόσια συζήτηση.

(μονάδες 3)

β) Πώς αυτή η επιλογή του εξυπηρετεί τις προθέσεις του Σωκράτη;

(μονάδες 2)

α) **Χαρακτηριστικά της σοφιστικής παιδείας:**

- δημιουργία εντυπώσεων-επίδειξη
- μονόλογος
- μακρηγορία, επιδεικτική πραγματεία
- αυταρέσκεια
- ματαιοδοξία

...

(3X1=3)

β)

I. Πρόθεση του Σωκράτη ήταν να παρασύρει τον Πρωταγόρα σε δημόσια συζήτηση. Ο σοφιστής αποδέχεται την πρόκληση για δημόσια συζήτηση, χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι ο Σωκράτης του στήνει παγίδα. Ο Πρωταγόρας θεωρεί πως θα είναι μια ευκαιρία για να κάνει επίδειξη της σοφίας του και της ανωτερότητάς του τόσο στους Αθηναίους που παρευρίσκονται όσο και στον Πρόδικο και τον Ιππία.

II. Η πτώση του θα είναι δημόσια και θα παρασύρει μαζί του και τους υπόλοιπους σοφιστές (ΥΑΠ, σ. 103).

III. Ο εγωισμός του Πρωταγόρα θα ταπεινωθεί βαθμιαία από τον Σωκράτη.

IV. Στον δημόσιο διάλογο θα αναδειχθεί και η αντίθεση σοφιστικής και σωκρατικής παιδείας.

...

(2X1=2)

3. Στη διάρκεια του ίδιου χειμώνα οι Αθηναίοι, κρατώντας το πατροπαράδοτο έθιμο, τέλεσαν με δημόσια δαπάνη την κηδεία των πρώτων νεκρών αυτού του πολέμου με τον εξής τρόπο. Κατασκευάζουν εξέδρα και εκθέτουν εκεί τα οστά των πεσόντων την προπαραμονή της εκφοράς κι ο καθένας φέρνει επιπλέον για τον δικό του ό,τι θέλει. Κι όταν έρθει η ώρα της εκφοράς, άμαξες μεταφέρουν οστεοθήκες από ξύλο κυπαρισσιού, μια για την κάθε φυλή· και τα οστά του καθενός έχουν τοποθετηθεί στο φέρετρο της φυλής του. Όμως, ένα φέρετρο σκεπασμένο με ύφασμα το μεταφέρουν στα χέρια· είναι των αγνοουμένων, που δε στάθηκε δυνατό να βρουν τα πτώματά τους και να τα σηκώσουν. Λοιπόν, την εκφορά ακολουθεί όποιος θέλει κι απ' τους πολίτες κι απ' τους ξένους. Δίπλα στον τάφο παίρνουν θέση γυναίκες, οι συγγενείς των νεκρών, που τους μοιρολογούν.

Λοιπόν, αποθέτουν τα φέρετρα στο δημόσιο νεκροταφείο, αυτό που βρίσκεται στο πιο ωραίο προάστιο της πόλης, και ανέκαθεν σ' αυτό θάβουν τους νεκρούς των μαχών, με εξαίρεση βέβαια τους Μαραθωνομάχους· γιατί εκείνων την ανδρεία

έκριναν ασύγκριτη, κι έτσι τους ενταφίασαν εκεί όπου έπεσαν. Κι αφού τους σκεπάσουν με χώμα, άντρας που έχει οριστεί από την πόλη και ο οποίος θεωρείται ότι και πολύ συνειδητός είναι και επιβάλλεται με το κύρος του, απαγγέλλει πάνω στον τάφο τους το εγκώμιο που τους ταιριάζει, κι ύστερ' απ' αυτό αποχωρούν. Έτσι λοιπόν γίνεται η ταφή τους· κι απ' την αρχή ως το τέλος του πολέμου, σε κάθε παρόμοια περίπτωση, κρατούσαν το έθιμο αυτό.

Λοιπόν, πάνω στον τάφο αυτών των πρώτων νεκρών ορίστηκε να μιλήσει ο Περικλής, ο γιος του Ξανθίππου. Κι όταν ήρθε η κατάλληλη στιγμή, προχώρησε από τον τάφο στο βήμα, που το είχαν κατασκευάσει ψηλό, για ν' ακουστεί από όσο γινόταν μεγαλύτερο μέρος των συγκεντρωμένων, και μίλησε περίπου ως εξής.

Θουκυδίδου Ίστορία Β' 34

α) Να αναφέρετε **δύο** (2) λόγους για τους οποίους ο Θουκυδίδης στο Κεφάλαιο 34 δίνει πληροφορίες για τον τρόπο ταφής των νεκρών του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

(μονάδες 3)

- **Ο Θουκυδίδης δεν απευθύνεται μόνο στο αθηναϊκό κοινό, το οποίο άλλωστε γνώριζε πολύ καλά τα σχετικά με την ταφή των νεκρών του πολέμου. Απευθύνεται στους μη Αθηναίους αναγνώστες του, σύγχρονους και μεταγενέστερους (δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι βασικός στόχος του ήταν να καταστεί το έργο του «κτήμα ές αεί»). Είναι επίσης εμφανής η πρόθεση του ιστορικού να κατατοπίσει τους αναγνώστες για τον ακριβή χρόνο κατά τον οποίο συνέβησαν τα γεγονότα που θα αναφέρει στη συνέχεια.**
- **Προβάλλεται το ανώτερο πολιτιστικό επίπεδο της πόλης των Αθηνών (σεβασμός στα πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα).**
- **Αναδεικνύεται ο δημοκρατικός χαρακτήρας του πολιτεύματος.**
- **Έντεχνα ο Θουκυδίδης μας προετοιμάζει για τον Επιτάφιο λόγο του Περικλή, που θα ακολουθήσει, και μας προϊδεάζει για τις βασικές ιδέες του λόγου που θα ακουστεί στη συνέχεια. Με την εκτενή αυτή αναφορά στο τελετουργικό μέρος της ταφής ο ιστορικός επιθυμεί να μας προϊδεάσει για το μεγαλείο της αθηναϊκής πολιτείας.**
- **Υπογραμμίζεται η ξεχωριστή θέση που κατείχαν στην αθηναϊκή πολιτεία αξίες, όπως η ανδρεία, η γενναιότητα, η φιλοπατρία και η αυταπάρνηση. Ενισχύεται έτσι η εθνική συνείδηση και ο πατριωτισμός των πολιτών και τονώνεται η έννοια της πολιτικής συνείδησης.**
- **Η δημόσια τιμητική ταφή των νεκρών αποτελεί έκφραση ευγνωμοσύνης και χρέους της πόλης προς αυτούς και προβολή παραδείγματος και προτύπου για τους υπόλοιπους πολίτες, διότι εκείνοι πρόσφεραν θυσία τη ζωή τους για να την υπερασπιστούν (αμφίδρομη σχέση πόλης-πολίτη).**

...

(2X1,5=3)

β) Να εντοπίσετε στο ίδιο Κεφάλαιο **τέσσερα** (4) σημεία που αποδεικνύουν τον σεβασμό της αθηναϊκής πολιτείας στις δημοκρατικές αρχές και αξίες.

(μονάδες 4)

Σημεία που αποδεικνύουν τον σεβασμό της αθηναϊκής πολιτείας στις δημοκρατικές αρχές και αξίες:

- η ταφή γίνεται με δημόσια δαπάνη- «τέλεσαν με δημόσια δαπάνη την κηδεία των πρώτων νεκρών»
- ταφή στο δημόσιο νεκροταφείο
- ισότητα – ισοπολιτεία «μεταφέρουν οστεοθήκες από ξύλο κυπαρισσιού, μια για την κάθε φυλή»
- φέρετρο και για τους αγνοουμένους
- την εκφορά ακολουθεί όποιος θέλει από τους πολίτες (δεν τους αναγκάζει κανείς)- «την εκφορά ακολουθεί όποιος θέλει κι απ' τους πολίτες»
- δεν απαγορεύεται η συμμετοχή των ξένων («την εκφορά ακολουθεί όποιος θέλει [...] κι απ' τους ξένους»)
- επιτρέπεται η συμμετοχή των γυναικών (έστω κι αν δεν παίρνουν μέρος στην πομπή)-«Δίπλα στον τάφο παίρνουν θέση γυναίκες»
- η πόλη ορίζει (εκλέγει) τον ομιλητή (δεν επιβάλλεται)-«άντρας που έχει οριστεί από την πόλη»
- η επιλογή βασίζεται σε αξιοκρατικά κριτήρια - «επιβάλλεται με το κύρος του»
- ο ομιλητής σέβεται το ακροατήριό του (μιλά από βήμα κατασκευασμένο έτσι, ώστε να ακούγεται από το μεγαλύτερο μέρος του πλήθους) - «στο βήμα, που το είχαν κατασκευάσει ψηλό, για ν' ακουστεί από όσο γινόταν μεγαλύτερο μέρος των συγκεντρωμένων».

...

(4X1=4)

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-